

ДІАЛЕКТНИЙ ТЕКСТ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ МОРФОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗАХІДНОПОДІЛЬСЬКИХ ГОВІРОК

Дескриптивні дослідження українських говорів упродовж останніх десятиліть значно активізувалися. Текстцентризм поступово стає ідеологемою сучасної діалектології [3, 13]. Адже достовірна кваліфікація говірок, комплексний опис і вивчення напрямів та чинників змін у їхніх системах, специфіки функціонування діалектних елементів, особливостей мовної особистості діалектоносіїв неможлива без спеціально засвідченого діалектного матеріалу у вигляді зв'язних текстів, представлених на електронних і паперових носіях [4, 18]. Описові студії, виконані на базі діалектних текстів, залишаються пріоритетними й у вивченні граматики українського діалектного дискурсу [5, 172] і можуть виявити навіть не фіксовані раніше граматичні форми або відсутність сподіваних форм та частоту виявлення різних граматичних форм [5, 168].

Відсутність системного, комплексного аналізу подільського говору в науковому світі спонукає до створення розгорнутої джерельної текстової бази та відповідної подальшої їх характеристики.

Мета – продемонструвати значення діалектного тексту для характеристики морфологічних рис говіркової системи, дослідити морфологічні особливості подільського говору на основі записів фонетичною транскрипцією зв'язного західноподільського діалектного мовлення.

Суцільний аналіз діалектних текстів, записаних на теренах південної Хмельниччини, уможливив виокремлення певних ознак подільського говору на рівні морфології.

Іменники жіночого роду I відміни м'якої групи переважно зберігають закінчення м'якої групи, однак у деяких говірках відбувається вирівнювання парадигми твердої і м'якої основ: *приєси^епали зе^емл'ойу / тра^овойу* (Велика Левада).

У текстах трапляються і форми орудного відмінка однини іменників жіночого роду із флексією -оу: *їха^у д'ід з ба^бко^у ї Ша^ттаву* (Гуменці); *була сан'итарко^у при род:ом'і; ми об'і з ма^мо^у дуже^е л'убили пити овечи^е молоко; ми тут жили над р'ічко^у* (Вітківці). Це ж закінчення можуть мати і прикметники за аналогією: *ста^ршо^у їже ходила до овец* (Вітківці).

В окремих говірках можлива флексія -ом, що могла витворитися внаслідок впливу іменників чоловічого роду цього відмінка. Звичайно, ця флексія спочатку поширилася в іменниках на -а (-я) чоловічого роду (*староста, суддя* та ін.), а потім в іменниках жіночого роду [2, 60]. Щоправда, деякі дослідники виникнення її пояснюють і впливом західнослов'янських мов, зокрема польської [6, 63]: *молоді^і з друзь^бом ї св'їтмилком ви^екуп'л'али* (Летава); *фор^ми маститие ол'ї^йом; ма^ма молодой^і клала роз^маїран ї барв'їнок на ст'їл ї поли^евала водо^м св'а^чено^м* (Жабинці); *зй^авилас'а ворош^жка зо сво^йом до^чком* (Вільхівці); *ли^ешили^ес'а з ма^мом сам'ї^у; ја том кобил^ом їзди^ла* (Бубнівка); *земл'у мастили глино^м* кожної суботи (Корначівка).

Словоформи *голом, душом, земльом* утворюють у західноподільських і суміжних наддністрянських говірках острівний ареал [1, к.170]. Флексія -ом у словоформі *ол'ї^йом (вол'ї^йом)* – *мастити^е топли^ени^ем ол'ї^йом з ци^ебул'ойу чи жиром* (Демшин); *тоди пере^рли^вайу вол'ї^йом ї лист'ам вопк^ладу* (Жабинці) – пояснюється хитанням у роді: перехід жіночого роду у чоловічий. У цій же говірці паралельно вживається й закінчення -оу: // *зверха ба^н'ак вопкри^евайу пап'їром ше ї накри^їко^у аби не^е при^егор'їли^е* (Жабинці).

Іменники II відміни у дав.-місц. відм. одн. можуть зберігати давню флексію -ови, що об'єднує південноподільські говірки з галицько-буковинськими й водночас відрізняє від північноподільських [1, к.177]: *їкло^н'айец'а вона татови ї мам'ї / тоди ба^бц'ї / д'їдови; зби^ерайе^ем шо їродило таї ви^евози^ем госу^дарствови* (Песець).

Архаїчні закінчення зберігають й інші іменникові форми [див., н-д, 1, к.203], як-от: *їкло^н'айец'а вона ї ти^емо л'уд'ом / хто же ї хат'ї* (Песець).

Говіркові варіанти іменникових закінчень репрезентовано у таких прикладах: *їа л'уді^ї слухала; сади^емо їїї на пол'у* (Вітківці); *гн'ї на плечух носили^е* (Бубнівка).

Форми числівників називного-знахідного відмінків однини чоловічого роду з кореневим е, а не и органічно витворились із старовинних форм з кореневим ь (*оден, еден, їден < одьнъ, єдьнъ*). Форми цього числівника з початковим є і його рефлексом ї (*едь>їд-*) поширені в багатьох південно-західних говорах, у тому числі і подільських, а також в пограничних з ними говірках південно-східного наріччя [1, к.225]: *може^е / засп'ївати тоб'ї з їед^ну* (Песець); *ста^рша се^естра їде до клубу / а менча не^е їде / бо ста^рша закру^тилас'а ї їід^ну хустину // так са^мо / їак їїден з брати^ї їде / то други^ї сидит до^ма / бо їїд^н'ї чоботи* (Велика Левада); *кладут їїден око^л'їт ї їід^на ве^ерета* (Вітківці); *з їїд^ного боку їеден н'їме^ец з єїд^но^ї нагаїко^ї / а други^ї з єїд^ного боку з други^ї нагаїко^ї* (Маків).

Західноподільські говірки, як і інші південно-західні, мають форму числівника *штири* [1, к. 227], що виникла з давньої форми *четыри* внаслідок дисиміляції початкового *ч* після редукції ненаголошеного *е* (*четыри* > *чтыри* > *штири*): *штири*^е *миски*^е / *чи п'ят*^м *ми*^с *сок* (Летава); *воно побродило зо штири часа* (Велика Левада), *штири*^е *п'ят*^м *чички*^е *забили*^е / *і штири*^е *зверхи*^е (Дашківці).

У місцевому відмінку порядкових числівників трапляється закінчення *-ім* замість *-ому*: *й шийіс'ат*^т *вос'м'ім* *чи й шийіс'ат дев'ят'ім* *роц'і було* (Гуменці).

У текстах натрапляємо на перехід іменників у формі орудного або називного відмінка однини в прислівники: *л'ітом, ранком, вечи(і)ром, вечир*: *л'ітом разнотрайїа йе^у / а зи^емою жолубец йе^у і драбинка; перид^е веч'іром при^евожу жіі; ранком дивитнац'атого с'ичн'а л'уди в'ідзначайут Йардан'; три рази^е дойе^уц'а / 'рано/ воб'ід/ йвечи^р/ й одно йремїа* (Жабинці).

У говірках Кам'янець-Подільського, Чемеровецького, Дунаєвецького р-нів дієслова II дієвідміни III особи однини, зокрема з наголосом на корені, послідовно мають форму без особової флексії *-ть* [1, к.240], натомість поширюється закінчення *-е*: *приходе додому; мама при^еходи додому с'пол'а*. У множині III особи, а в окремих дієсловах і в однині кінцеве *-ть* може не зникати, а зазнавати депалаталізації: *напри^еходе дружок і дружби^й / хаз'а'ї на^врат боршчу / каш'і / бура^ка столового / напи^ечут пи^рог'і^й / зварат к'іс'іл'у ше^у там чо^гос' / поса^д'ат за стил / поста^йл'ат й одному к'інц'і стола ложку і й другому і як^хоче^ш так жіш* (Зеленче).

У західноподільських говірках трапляються й давні форми майбутнього часу [1, к. 244], як от: *на веч'ір буду ладила як^мама при^іде^ш; а йа шо буду робила?* (Дашківці).

Поширене стягнене закінчення *-ем (-єм)* у дієсловах I особи множини теперішнього і майбутнього часу; закінчення *-емо (-ємо)* вживається рідше [1, к.246]: *а ми менч'і заве^ртайе^м худобу; зам'ісили і дайем часу / шоб^т т'істо н'ідоїшло // коли н'ідоїшло / пали^емо й п'йецу / ви^еробл'айем бохонц'і* (Велика Левада); *роби^емо сапою йамки заки^едайе^м картофл'і і тоди загортайе^м / і че^ккайе^м коли вона з'іде^ш* (Демшин).

Таке ж стягнене закінчення може вживатись і в іменниках, і у прикметниках: *як при^ідеш додом* (Бубнівка); *робила на це^углов'ім завод'і* (Вітківці).

У досліджуваних говірках поширені редуковані форми вказівних займенників, повтори у яких так чи так підкреслюють лексичне значення повторюваного слова, наголошують на ньому: *то добре / що зара гумов'і то^т'і колеса були* (Гуменці); *п'ішли йже го^товжат то^то боршч / то^то к'істо; то се ж ми^н'і дуже^ш ти^ево м'ін'іат'урне^ш то^то йс'о* (Бережанка).

Стягнення голосних, **контракція** (від лат. *contractio* – стискання, стягування) виявляється у неособових займенниках. У результаті ослаблення, а потім і повної редукції інтервокального *ј* виникли групи з двох голосних, які були незручні для вимови. У групах з різних звуків спочатку відбувалася вокальна асиміляція, а потім стягнення: *мої* (< *меїї* < *меїейі* < *моїейі*), *своєю* (< *своїю* < *своїю* < *своїейю*): *й мої мамі^е була корова* (Зеленче); *абис ти тоди доробила як на мої руц'і* (Летава); *забрала си^стричку своєю додому* (Бубнівка).

Водночас засвідчуємо вживання чималої кількості нестягнених займенникових форм: *а йже тойе пр'ад'іво йже са^мо собою* (Шарівка); *то йже ту^ю бура^чину мали чим засипати* (Бережанка); *б'ют ту^ю кобилу пати^еками^е й'зад'і // ви^елажу на ту^ю кобилу // би^еру ті^ї гуси^е при^еган'аю й полудни^е* (Бубнівка); *хлопц'і старалис'а корону йк'расти / шоби дали викуп за н'у^йу* (Велика Левада).

Не стали надбанням сучасної літературної мови, але залишилися у говірковому мовленні поділяючі й деякі форми вказівних займенників: *то се ж ми^н'і дуже^ш бол'іло; а потім йже проїшо^й то^то йс'о йже* (Гуменці); *с'і менш'і роскачувати^е качалкою і робити^е вара^ниц'і* (Демшин). Поєднання вказівної частки **онъ* (з протетичним *-в* і подальшим усиченим *-н*) для вказівки на віддалений предмет з вказівним займенником призводить до утворення таких слів, як: *а потім ме^н'і таке^шво зробилос'а; дуже^ш ти^ево м'ін'іат'урне^ш то^то йс'о* (Гуменці); *череп'ан'і лишки так'іво велик'і; таке^шво вони і не^ш сол'он'і були / но жирн'і* (Бережанка).

Інфінітиви на місці етимологічного звукосполучення **-gt'* у досліджуваному ареалі спорядично мають сполуку [жч]: *хт'і^й ми^н'і поможчи* (Вітківці). Причиною появи такого варіанта є, по-перше, закономірна еволюція в напрямі до [ч]; по-друге, аналогічна зміна [ч] на [гт]; по-третє, різні контамінації звукосполучень приголосних; по-четверте, різні асимілятивно-дисимілятивні процеси. Так, у результаті контамінації двох форм інфінітивів – *помочі* і *помо^гти* виникли дві нові форми – *помочти* і *помо^гчи*. Із *помо^гчи* в результаті регресивної асиміляції за глухістю виникла форма *помохчи* а через асиміляцію за місцем творення – *помошчи*, далі через дисиміляцію за глухістю [ш] → [ж] – *поможчи*.

У давньоукраїнських пам'ятках уживання *ся* (займенника) у зворотних дієсловах не було зафіксоване: воно могло стояти як у постпозиції, так і в препозиції, як поруч з дієсловом, так і через кілька слів від нього. Написання *ся* перед дієсловом затримується дуже довго. Очевидно,

вони мали підтримку в живій мові. Адже ж і досі в південно-західних говірках, у тому числі і в подільських, частка (постфікс) *ся* в різних фонетичних варіантах часто стоїть у препозиції [1, к.248]. Таке явище відбивають і наші записи: *але^у раз во^на була с'а при^нізнила* (Вітківці). Інколи постфікс зовсім усикається: *в'ї^уц'а ми^не штурхнула / та^імолоко їс'о^лвил'ало // ото^лїже біта тоди була* (Вітківці).

Трапляються у текстах і форми давноминулого часу: *но їс'о раї^но в'ін забий^л души буї* (Гуменці).

Пасивні дієприкметники минулого часу в подільських говірках часто можуть виступати з заміною суфікса: *полуми^ски^с пороставл'уван'і* (Бубнівка).

Потребує подальшого дослідження функціонування прислівника у західноподільському ареалі. Наприклад: *б'ют ту^лю кобилу пати^лками^с їзад'і* (Бубнівка); *на пе^лред'і два зуб^лц'і і зад'і* *їден зубец* (Летава); *зад'і їшла косарка і кидала ї покоси^с* (Антонівка); *а потом зверхи^с соломойу тиї їс'о* (Дашківці); *коби в'ін ту^лда не їпаї* (Гуменці); *зимно було* (Бубнівка); *їночи ходили до стирти; с'торож нас го^лнїї / ц'ку^лваї п'сами / но ми ходили* (Велика Левада); *до^сїх пор жи^сву* (Вітківці); *так було тоди^л т'ашко жити^с // тоди машина п'їдїїжала і їруч^лну гру^лзили^с; тоди поч'їпаїу їм та^к'і кокарди^с з л'енти^с шоб т'їши^сли^с'а / шоб не ска^лзали^с мам'і шобила; заки^сдаїе^лм картофл'і і тоди загортайе^лм; ран'ше^л було не^л так як^лнин'і* (Бубнівка); *ми перши сте^ллили стого шоб ми п'рели* (Цимбалівці); *л'їтом сампе^лред хто за^с'їє яче^лм'їн' чи пше^лниці^лу їдут жи^сва сампе^лред; а їзи^лм'і як дужи голол'од* (Летава); *потому води ї каст^лрул'у нал'айу* (Жабинці).

Говірковими особливостями відзначаються і подільські варіанти сполучників, як-от: *таке^лво вони ї не^л сол'он'і були / но жирн'і; коби в'ін ту^лда не їпаї / в'ін на с'ети^лц'і спи^лниїса і би чу^лчут' тїво* (Гуменці); *хлопц'і старалис'а корону їкрасти / шоби дали викуп за н'уйу* (Жабинці).

Отже, аналіз західноподільського говіркового матеріалу, записаного на початку ХХІ ст., переконує нас у тому, що діалектні тексти залишаються об'єктивним джерелом дослідження морфологічного й інших рівнів мови і дають змогу простежити всі закономірності функціонування діалектних явищ в системі. Перспективи подальших розвідок убачаємо в пошуку інших особливостей функціонування частин мови у подільському говорі та в удокладненні описаних у статті явищ.

Список скорочень назв населених пунктів

Велика Левада – с. Велика Левада, Бубнівка – с. Бубнівка Городецького р-ну; Цимбалівці – с. Цимбалівці Старосинявського р-ну; Корначівка – с. Корначівка, Шарівка – с. Шарівка Ярмолинського району; Жабинці – с. Жабинці, Вільхівці – с. Вільхівці, Бережанка – с.Бережанка, Летава – с. Летава Чемеровецького р-ну; Гуменці – с. Гуменці, Демшин – с. Демшин, Вітківці – с. Вітківці, Маків – с.Маків Кам'янець-Подільського району; Антонівка – с. Антонівка, Песець – с. Песець Новоушицького р-ну; Дашківці – с. Дашківці Віньковецького р-ну Хмельницької обл.

Список використаних джерел

1. Атлас української мови [Карти]: в трьох томах. – Т. 2. Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі / Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. – К. : Наукова думка, 1988. – 520 с.
2. Бевзенко С.П. Исторична морфологія української мови: Нариси із словозміни та словотвору / С. П. Бевзенко. – Ужгород : Ужгородський держ. ун-т, 1960. – 416 с.
3. Говірки Південної Київщини : Збірник діалектних текстів / Упоряд. Г. І. Мартинова, З. М. Денисенко, Т. В. Щербина. – Черкаси, 2008. – 369 с.
4. Говірки Черкащини : Збірник діалектних текстів / Упоряд. Г. І. Мартинова, Т. В. Щербина, А. А. Таран. – Черкаси, 2013. – 882 с.
5. Делюсто М.С. Дослідження граматики українського діалектного дискурсу / М. С. Делюсто // Лінгвістика. – № 3 (24). – Ч. 1. – 2011. – С. 167–173.
6. Мельничук О.С. Південноподільська говірка с. Писарівки (Кодимський район Одеської області) / О.С. Мельничук // Діалектологічний бюлетень. – АН УРСР. – Вип. II. – 1950. – С. 44–68.

Анотація. У статті проаналізовано сподівані і не фіксовані раніше морфологічні форми західноподільських говірок на основі записів сучасного зв'язного діалектного мовлення, прокоментовано частоту їх виявлення, звернено особливу увагу на давні риси української мови, продемонстровано, що текстова інформація відчутно розширює можливості студіювання говіркового мовного континууму.

Ключові слова: діалектологія, говіркове мовлення, діалектний текст, подільський говір, морфологічні особливості.

Summary. *The article analyzes morphological forms of Podillia way of speaking based on the records of modern connected dialectal speech, comments on the frequency of their discovery, special attention is paid to the old features of the Ukrainian language, demonstrates that text information significantly expands the possibilities of studying the dialectal linguistic continuum.*

Descriptive studies of Ukrainian dialects during the last decades have become much more active. Textcentrism gradually becomes an ideologue of modern dialectology. Descriptive studios, executed on the basis of dialectal texts, remain the priority in the study of grammar of Ukrainian dialectal text.

The lack of systematic, comprehensive analysis of Podillia dialect in the scientific world prompts the creation of an expanded source text base and their corresponding further characteristics.

The purpose of the article is to find out the meaning of dialectal text to characterize the morphological features of the dialect system, to investigate the morphological peculiarities of Podillia dialect on the basis of records of coherent dialectal speech by phonetic transcription.

A solid analysis of dialectal texts recorded on the territory of Khmelnytskyi region made it possible to distinguish earlier fixed grammatical forms. At the same time, certain expected forms were absent or the frequency of the discovery of various grammatical forms of such signs of the Podillia dialect at the level of morphology was different.

Separate words retain archaic morphological forms, others demonstrate the repetition or, vice versa, the recovery of sounds, syllables within the word, the alignment of the solid and soft groups, the transition of words from one part of the language to another, and others.

Consequently, the analysis of dialectal material written at the beginning of the 21st century convinces us that large dialectal texts remain an objective source of studying of all levels of language, and especially of the morphological one, give an opportunity to prove the dialectal phenomenon in the system and to trace all the regularities of its functioning.

Key words: *dialectology, broadcasting mode of speech, dialectal text, Podolsk way of speaking, morphological features.*

Отримано: 31 серпня 2017 р.

УДК 81'22, 81'42

О. М. Юмачікова

ПРАГМАТИКА СТІЙКИХ СПОЛУЧЕНЬ СЛІВ У НАУКОВОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ТЕКСТІ

У сучасній лінгвістиці помітно зріс інтерес науковців до функціонування мовних одиниць у тексті, питань комунікативно-прагматичного підходу, який актуалізує проблему встановлення співвідношення текстових одиниць з позамовною комунікативною ситуацією. У зв'язку з цим зростає необхідність вивчення прагматики тексту, зокрема наукового гуманітарного, у структурі якого стійкі сполучення слів набувають характерних структурно-семантичних ознак, що визначають прагматичну спрямованість текстового різновиду.

Проблеми наукового гуманітарного тексту перебували в центрі уваги таких лінгвістів, як К. Ажеж [1], Л.О. Івасенко [14], В.І. Клінг [15], Л.Р. Омарова [19], І.А. Синиця [22], В.Є. Чернявська [26] та інших мовознавців. Стійкі сполучення слів у текстових різновидах досліджувалися у працях А.М. Алієва [2], М.Б. Воробйової [11], М.М. Кожиної [16], М.В. Балко [7] та інших дослідників.

Мета цього дослідження полягає у вивченні корпусу стійких сполучень слів, що функціонують у науковому гуманітарному тексті, та висвітленні їх прагматичних значень.

Об'єкт дослідження – український науковий гуманітарний текст. Предмет – прагматичні характеристики стійких сполучень слів у гуманітарному текстовому різновиді.

Відомо, що лінгвістична прагматика – це розділ семіотики, який вивчає проблеми, пов'язані із суб'єктом висловлення: мету, прагматичні значення, оцінку, мовленнєву поведінку, мовленнєву тактику, інтереси, багатозначність, істинність, пресупозиції та ін. Лінгвістична прагматика як окрема галузь мовознавства сформувалася в кінці 30-х років ХХ століття у наукових працях Ч. Морріса [27], З. Вендлера [30], О. Грайса [13], Дж. Остіна [20], Ч. Пірса [29] та інших дослідників.

Існують різні погляди на специфіку прагматичних досліджень. Зокрема, Р.С. Столнейкер відзначав, що прагматика – це наука, яка вивчає мову в її відношенні до тих, хто її використовує [24, 419], а Ю.Д. Апресян вважав, що лінгвістична прагматика – це закріплені в мовній одини-